

ROALD DAHL
Matilda

Het originele verhaal
met tekeningen van Quentin Blake

De boekenwurm

Weet je wat zo raar is van vaders en moeders? Al is hun eigen kind het walgelijkste mormel dat je je voor kunt stellen, zij blijven ervan overtuigd dat hij of zij fantastisch is.

Ach, dat geeft helemaal niet. Zo zijn die dingen nu eenmaal. Pas wanneer die ouders ons beginnen te vertellen hoe briljant hun afgrijselijke spruit is, roepen wij: 'Haal een bakje! Ik moet overgeven!'

Schooljuffrouwen en meesters hebben veel te lijden onder dit soort lariekoek van trotse ouders. Maar zij zetten ze dat meestal wel weer betaald wanneer het tijd is voor het rapport. Als ik een onderwijzer was zou ik een paar heel gemene opmerkingen bedenken voor de kinderen van zulke liefhebbende ouders. 'Uw zoon Maximiliaan,' zou ik schrijven, 'is een volslagen onbenul. Ik hoop dat u een eigen zaak hebt waar u hem een baantje kunt bezorgen als hij van school komt, want u kunt er donder op zeggen dat hij nergens anders aan de slag komt.' Of als ik die dag in een dichterlijke bui was zou ik misschien schrijven: 'Het is een merkwaardig feit dat bij sprinkhanen de gehoororganen aan weerszijden van de buik zitten. Te oordelen naar wat uw dochter Vanessa de afgelopen maanden heeft opgestoken, bezit zij in het geheel geen gehoororganen.' Ik zou zelfs nog dieper in

de biologie duiken en schrijven: 'De cicade scharrelt zes jaar als larve rond onder de grond en leeft niet meer dan zes dagen in de vrije lucht en de zonneschijn. Uw zoon Frederik heeft zes jaar als larve rondgescharreld op deze school en we zitten nog steeds te wachten tot hij zich zal ontpoppen.' Een bijzonder irritant meisje zou mij misschien prikkelen tot: 'Fiona heeft de ijzige schoonheid van een ijsberg, maar in tegenstelling tot de ijsberg zit bij haar helemaal niets onder de oppervlakte.' Ik denk dat ik het best leuk zou vinden de rapporten te schrijven van de monsters in mijn klas. Maar genoeg hierover. We moeten verder.

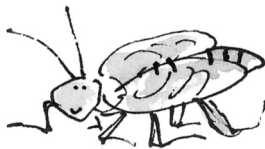
Zo nu en dan kom je ouders tegen die het tegenovergestelde standpunt innemen, die zich totaal niet interesseren voor hun kinderen. Deze zijn natuurlijk veel erger dan de trotse ouders. Meneer en mevrouw Wurmhout waren zulke ouders. Ze hadden een zoon die Michiel, en een dochter die Matilda heette, en de ouders beschouw-

den vooral Matilda als weinig meer dan een korstje. Een korstje is iets wat je een tijdje geduldig moet verdragen tot je het van het wondje kunt afkrabben en wegknippen. Meneer en mevrouw Wurmhout verheugden zich al op de dag dat zij hun dochtertje konden afkrabben en wegknippen, bij voorkeur over de grens of nog verder weg.

Het is al erg genoeg als ouders *gewone* kinderen behandelen alsof het korstjes en eksterogen zijn, maar op de een of andere manier wordt het nog veel erger wanneer het kind *buiten-gewoon* is en daarmee bedoel ik: extra gevoelig en briljant. Matilda was dat allebei, maar bovenal was ze briljant. Haar geest was zo lenig en ze leerde zo snel, dat haar gaven zelfs de allerstomste ouders hadden moeten opvallen. Maar meneer en mevrouw Wurmhout waren allebei erg onnozel en gingen zo volledig op in hun onbenullige leventje, dat ze niets bijzonders aan hun dochter Matilda merkten.

Eerlijk gezegd betwijfel ik of ze het wel hadden gemerkt als ze het huis binnen was gekropen met een gebroken been.

Matilda's broer, Michiel, was een doodgewone jongen, maar zoals ik al zei, van zijn zusje zouden je ogen uit je hoofd rollen van verbazing. Toen ze *anderhalf* jaar oud was kon ze perfect praten en kende ze meer woorden dan de meeste grote mensen. In plaats van dit toe te juichen noemden haar ouders haar een lawaaierige klets-kous en snauwden haar toe dat kleine meisjes hun mond horen te houden.

Toen ze *drie* was had Matilda zichzelf leren lezen door rondslingerende kranten en tijdschriften te bestuderen. Met vier jaar las ze zo snel en goed dat ze begon te hunkeren naar boeken. Het enige boek in dat hele intellectuele huishouden was een boek van haar moeder dat *Koken voor beginners* heette. Toen ze dit van begin tot eind had gelezen en alle recepten uit haar hoofd kende, besloot ze dat ze graag iets interessanter wilde.

‘Pappa,’ zei ze, ‘zou u misschien een boek voor me kunnen kopen?’

‘Een boek?’ vroeg hij. ‘Wat moet je nou in vredesnaam met een boek?’

‘Lezen, pappa.’

‘Wat is er mis met de televisie, verdorie? We hebben een prachtige grootbeeld-tv en jij moet zo nodig een boek! Je bent een verwend nest, kind.’

Bijna iedere middag moest Matilda alleen thuis blijven. Haar broer (vijf jaar ouder dan zij) zat op school. Haar vader was op zijn werk en haar moeder ging bingo spelen in de stad, twaalf kilometer verderop. Mevrouw Wurmhout was verslaafd aan bingo en speelde het vijf

middagen per week. De middag nadat haar vader had geweigerd een boek voor haar te kopen, ging Matilda in haar eentje op weg naar de bibliotheek van het dorp. Daar stelde ze zich voor aan de bibliothecaresse, mevrouw Fens. Ze vroeg of ze daar een boek mocht zitten lezen. Mevrouw Fens was nogal verwonderd dat zo'n klein meisje daar zomaar zonder ouders aan kwam zetten, maar ze zei dat ze haar gang mocht gaan.

‘Waar staan de kinderboeken?’ vroeg Matilda.

‘Daar op de onderste planken,’ zei mevrouw Fens. ‘Zal ik er een voor je uitzoeken met veel plaatjes erin?’

‘Nee, dank u wel,’ zei Matilda. ‘Ik vind het zelf wel.’

Vanaf die dag wandelde Matilda, zodra haar moeder weg was, naar de bibliotheek. Daar deed ze tien minuten over en dat betekende dat ze twee fantastische uren had om stilletjes in een knus hoekje te zitten en het ene boek na het andere te verslinden. Toen ze alle kinderboeken uit had, begon ze rond te dwalen op zoek naar iets anders.

Mevrouw Fens, die de laatste paar weken geboeid naar haar had zitten kijken, kwam achter haar bureau vandaan en ging naar haar toe. ‘Kan ik je helpen, Matilda?’ vroeg ze.

‘Ik weet niet wat ik nu moet lezen,’ zei Matilda. ‘Ik heb alle kinderboeken uit.’

‘Je bedoelt dat je alle plaatjes hebt bekeken?’

‘Ja, maar ik heb de woorden ook gelezen.’

Mevrouw Fens keek vanaf haar grote hoogte neer op Matilda en Matilda keek naar haar op.

‘Sommige vond ik niks aan,’ zei Matilda. ‘Maar andere waren prachtig. *De Geheime Tuin* vond ik het mooist. Het zat vol geheimen: het geheim van de kamer achter de gesloten deur en het geheim van de tuin achter de grote muur.’

Mevrouw Fens stond paf. ‘Hoe oud ben jij precies, Matilda?’ vroeg ze.

‘Vier jaar en drie maanden,’ zei Matilda.

Nu was mevrouw Fens helemaal stomverbaasd, maar ze was zo verstandig het niet te laten merken. ‘Wat voor boek zou je nu graag willen lezen?’ vroeg ze.

Matilda zei: ‘Ik zou graag een echt goed boek voor grote mensen willen. Een beroemd boek. Ik weet geen namen.’

Mevrouw Fens liet haar ogen langzaam langs de planken glijden. Ze wist niet wat ze moest pakken. Hoe zoek je een beroemd boek voor volwassenen uit voor een vier jaar oud meisje, vroeg ze zich af. Ze dacht eerst aan een romantisch boek van het soort dat wordt geschreven voor meisjes van een jaar of vijftien. Maar om de een of andere reden merkte ze dat ze die plank instinctief voorbijliep.

‘Probeer dit maar eens,’ zei ze ten slotte. ‘Het is erg beroemd en heel goed. Als het te lang voor je is zeg je het maar, dan zoek ik wel iets korters en gemakkelijkers.’

‘*Grote verwachtingen*,’ las Matilda. ‘Door *Charles Dickens*. Dat wil ik heel graag proberen als het mag.’

Ik lijkt wel niet wijs, zei mevrouw Fens tegen zichzelf, maar tegen Matilda zei ze: ‘Ja natuurlijk mag je het proberen.’

De volgende middagen kon mevrouw Fens haar ogen nauwelijks afhouden van het kleine meisje dat daar uur na uur aan de andere kant van de zaal in de grote leunstoel zat met het boek op haar schoot. Ze moest het wel op haar schoot laten liggen omdat het te zwaar was om vast te houden. Ze moest zich er overheen buigen om het te lezen. En wat een merkwaardig gezicht: dat kleine donkerharige figuurtje dat daar zat te lezen met haar

voetjes een heel eind van de vloer, verdiept in de boeiende belevenissen van Pip en de oude mevrouw Haversham in haar spinnenwebbenhuis, betoverd door de woorden van Dickens, de grote verteller. De enige beweging die het lezende meisje maakte, was het zo nu en dan opheffen van de hand om een bladzijde om te slaan. Het speet mevrouw Fens altijd wanneer het tijd was om naar haar toe te gaan en te zeggen: ‘Tien voor vijf, Matilda.’

De eerste week dat Matilda kwam, had mevrouw Fens haar gevraagd: ‘Brengt je moeder je altijd en haalt ze je later weer op?’

‘Mijn moeder gaat elke middag naar de stad om bingo te spelen,’ had Matilda gezegd. ‘Ze weet niet dat ik hierheen ga.’

‘Maar dat is toch zeker niet goed,’ zei mevrouw Fens. ‘Het lijkt me beter dat je het aan haar vraagt.’

‘Liever niet,’ zei Matilda. ‘Ze heeft het niet zo begrepen op boeken lezen. En mijn vader ook niet.’

‘Wat verwachten ze dan dat je ’s middags doet in een leeg huis?’

‘Gewoon rondhangen en televisie kijken.’

‘O.’

‘Het kan haar niet schelen wat ik doe,’ zei Matilda een beetje triest.

Mevrouw Fens was niet helemaal gerust, ze vroeg zich af of het kind wel alleen langs de drukke hoofdstraat kon wandelen en de weg over kon steken, maar ze besloot zich er niet mee te bemoeien.

Binnen een week had Matilda *Grote verwachtingen* uit, dat in die uitgave vierhonderdelf bladzijden telde. ‘Ik vond het prachtig,’ zei ze tegen mevrouw Fens. ‘Heeft meneer Dickens nog meer boeken geschreven?’

‘Een heleboel,’ zei de verblufte mevrouw Fens. ‘Zal ik er nog een voor je opzoeken?’

De volgende zes maanden las Matilda onder het wakend en meewarig oog van mevrouw Fens de volgende boeken:

Nicolaas Nickleby van Charles Dickens

Olivier Twist van Charles Dickens

Jane Eyre van Charlotte Brontë

Trots en vooroordeel van Jane Austen

Tess van de d'Urbervilles van Thomas Hardy

De vos duikt weg van Mary Webb

Kim van Rudyard Kipling

De onzichtbare man van H.G. Wells

De oude man en de zee van Ernest Hemingway

Het geraas en gebral van William Faulkner

Druiven der gramschap van John Steinbeck

De goede kameraden van J.B. Priestley

Boerderij der dieren van George Orwell

Brighton Rock van Graham Greene

Het was een formidabele lijst en mevrouw Fens was tegen die tijd vervuld van verbazing en opwinding. Het was waarschijnlijk maar goed dat ze zich door dit alles niet liet meeslepen. Bijna iedereen die getuige was geweest van de prestaties van dit kleine meisje, zou in de verleiding zijn gekomen er veel ophef van te maken en het nieuws rond te bazuinen in het dorp en daarbuiten. Mevrouw Fens niet. Zij was iemand die zich met haar eigen zaken bemoeide en ze had al lang geleden ontdekt dat het weinig zin had je met andermans kinderen in te laten.

‘Meneer Hemingway zegt een heleboel dingen die ik niet begrijp,’ zei Matilda tegen haar. ‘Vooral over mannen en vrouwen. Maar ik vond het toch geweldig. Zoals hij het allemaal vertelt, krijg ik echt het gevoel dat ik erbij ben en alles zie gebeuren.’

‘Een goede schrijver geeft je dat gevoel altijd,’ zei mevrouw Fens. ‘En maak je maar niet druk over de stukken die je niet begrijpt. Gewoon lekker gaan zitten en de woorden over je heen laten spoelen als muziek.’

‘Ja, dat zal ik doen.’

‘Weet je wel,’ zei mevrouw Fens, ‘dat je bij bibliotheken zoals deze ook boeken kunt lenen en mee naar huis nemen?’

‘Dat wist ik niet,’ zei Matilda. ‘Zou ik dat ook mogen?’

‘Ja, natuurlijk,’ zei mevrouw Fens. ‘Wanneer je een boek hebt uitgezocht, breng je het bij mij zodat ik het kan noteren en dan mag je het twee weken houden. Je kunt er ook meer dan één meenemen als je wilt.’

Van die dag af ging Matilda nog maar één keer per week naar de bibliotheek om nieuwe boeken te halen en oude terug te brengen. Haar eigen kleine slaapkamertje werd nu haar leeszaal en daar zat ze bijna elke middag te lezen, vaak met een beker warme chocolademelk naast

zich. Ze kon nog niet overal bij in de keuken, maar er stond een klein kistje in de bijkeuken, dat ze altijd haalde om op te staan wanneer ze iets wilde pakken. Ze maakte meestal warme chocola door melk op te warmen in een pannetje op het fornuis en er daarna cacao bij te doen. Ovomaltine maakte ze ook weleens. Het was prettig om iets warm mee naar boven te nemen en naast zich te hebben wanneer ze 's middags in haar stille kamertje in het lege huis zat te lezen. De boeken voerden haar mee naar nieuwe werelden en lieten haar kennis maken met wonderlijke mensen die opwindende levens leidden. Ze voer mee op oude zeilschepen met Joseph Conrad. Ze ging naar Afrika met Ernest Hemingway en naar India met Rudyard Kipling. Ze reisde de hele wereld rond in haar kleine kamertje in een Engels dorp.